Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Rok VII Wilno, dn. 10 i 25 września 1933 r. Nr. 17—18

WIADOMOŚCI
ARCHIDIECEZJALNE WILEŃSKIE

DWUTYGODNIK KAPŁAŃSKI

PRENUMERATA:
Rocznie 15 zł.
Półrocznie 8 zł.
Nr. pojed. 80 gr.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:
Wilno, zaułek Bernardyński 6 m. 1
Konto P. K. O. № 80.883 lub 81.418
Chrześcijański Bank Spółdzielczy
na Antokolu w Wilnie.

OGŁOSZENIA:
1/1 strona 48 zł.
1/2 strony 24 zł.
1/4 strony 12 zł.
1/8 strony 8 zł.

Agnoscite quod agitis: imitamini quod tractatis. *Pont. Rom.*

TREŚĆ ZESZYTU.

Rok VII Wilno, dn. 10 i 25 września 1933 r. Nr. 17—18

WIADOMOŚCI ARCHIDIECEZJALNE WILEŃSKIE

DWUTYGODNIK KAPŁAŃSKI

PRENUMERATA:	REDAKCJA I ADMINISTRACJA:	OGŁOSZENIA:
Rocznie 15 zł.	Wilno, zaułek Bernardyński 6 m. 1	1/1 strona 48 zł.
Półrocznie 8 zł.	Konto P. K. O. № 80.883 lub 81.418	1/2 strony 24 zł.
Nr. pojed. 80 gr.	Chrześcijański Bank Spółdzielczy na Antokolu w Wilnie.	1/4 strony 12 zł.
		1/8 strony 8 zł.

Agnoscite quod agitis: imitamini quod tractatis. *Pont. Rom.*

DZIAŁ URZĘDOWY.

ZARZĄDZENIA STOLICY APOSTOLSKIEJ.

Prezbiterjum w kościołach.

Św. Kongregacja Obrzędowa Nr. L. 39/933. Łomżyńska.

Obecny Mistrz Ceremonij kościoła katedralnego w Łomży przedłożył uniżenie Św. Kongregacji Obrzędowej, iż jak widać z licznych dekretów tejże Św. Kongregacji, nie wolno nikomu ze świeckich, nie wyjmując osób urzędowych, mieć siedzenia w prezbiterjum kościelnem, gdy są obecni na nabożeństwach. Wobec powstałej wątpliwości co do rozciągłości wyrazu prezbiterjum, czy pod tą nazwą należy rozumieć tylko wyższą część, w której się znajduje ołtarz i tron Biskupi, czy też się rozciąga i do dalszej części, zajmowanej przez chór kanoników i kleru katedralnego, oddzielonej kratą od innych części kościoła tak, by osobom urzędowym można było wyznaczyć odpowiednie miejsce w czasie uroczystosci, proszący ceremonjarz zapytuje tę Św. Kongregację Obrzędową:

1. Czy ograniczenie nazwy prezbiterjum stosuje się tylko do części ołtarza, gdzie się odprawia Msza i gdzie ma miejsce celebrans z asystą, czy też pod nazwą prezbiterjum należy rozumieć całą przestrzeń, gdzie ma miejsce kapituła i kler aż do balustrady.

2. I o ile twierdząco co do drugiej części, czy w drugiej części prezbiterjum może być wyznaczane odpowiednie miejsce dla osób urzędowych z okazji uroczystości.

Św. Kongregacja Obrzędowa, po wysłuchaniu zdania specjalnej komisji i należytem rozważeniu, na postawione wątpliwości uważała za słuszne odpowiedzieć:

Na 1. przecząco co do pierwszej części, twierdząco co do drugiej.

Na 2. przecząco.

I w ten sposób odpowiedziała i wyjaśniła.

Dnia 17 czerwca 1933 r.

A. Carinci SKO. Sekretarz.

Henryk Dante, Substyt.

(*Rozp. Urzęd. Łomżyń. Kurji Diec.,* 1933 r. № 9, str. 140).

Beatyfikacje.

Listem Apostolskim „Bonus Pastor“ z dnia 30 kwietnia rb. została ogłoszona beatyfikacja sługi Bożej *Marji,* od św. Eufrozyny, *Pelletier,* założycielki Zgromadzenia Sióstr Dobrego Pasterza, zmarłej 24 kwietnia 1868 roku.

Listem Apostolskim „Mirabilis Deus“ z dnia 7 maja rb. została ogłoszona beatyfikacja sługi Bożej *Wincenty Gerosa,* drugiej założycielki Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia od Maryi Niemowlęcia, zmarłej 1 lipca 1847 roku.

Listem Apostolskim „Ardore inexplebili” z dnia 21 maja rb. została ogłoszona beatyfikacja sługi Bożego *ks. Józefa Pignatelli* T. J., zmarłego dnia 15 listopada 1811 roku.

(*Acta Ap. Sedis,* t. 25, str. 295—308).

ZARZĄDZENIA ORDYNARJATU ARCYBISKUPIEGO.

Wydawnictwo watykańskie „L'Iilustrazione Vaticana“.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA
Wilno, dn. 14. VIII. 1933 r. № 14.201/L.

Kurja niniejszem zwraca uwagę WDuchowieństwa archidiecezji wileńskiej na wydawnictwo watykańskie pod tytułem *L'Illustrazione Vaticana,* wydawane w 3-ch językach: włoskim, francuskim i niemieckim, a rozchodzące się po całym świecie w setkach tysięcy egzemplarzy. Cena: rocznie 54 zł., półrocznie 28 zł., kwartalnie 14 zł. 40 gr. Przedstawicielstwo na Polskę otrzymała księgarnia Gebethnera i Wolffa *(Warszawa, Krak. Przedmieście 15),* która też wysyła numery okazowe.

O ile znajdzie się dostateczna liczba prenumeratorów, Redakcja zobowiązuje się wydawać pismo to i w języku polskim.

Ks. J. Ostreyko
w.z. Kancl. Kurji.

Sprawozdanie z zebrania Rad Krajowych i Dyrektorów Diecezjalnych Pap. Dzieła Rozkrzew. Wiary i Pap. Dzieła św. Piotra Apostoła.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA
Wilno, dn. 10. VII. 1933 r. № 13.654/L.

Podaje się do wiadomości Członków P. D. R. W. i P. D. św. Piotra, iż w dniu 26 czerwca r. b. odbyło się w Poznaniu doroczne zebranie Rad Krajowych i Dyrektorów Diecezjalnych wyżej wskazanych Dzieł misyjnych.

Na zebraniu tem wysłuchano sprawozdania z posiedzenia Wyższej Rady Generalnej P. D. R. W. i P. D. św. Piotra w Rzymie dn. 26—28 kwietnia rb. Z tego sprawozdania wynika, iż w 456 seminarjach czeka obecnie 18.000 kleryków w krajach misyjnych na święcenia kapłańskie. W roku obrachunkowym 1932 P. D. R. W. zebrało na całym świecie 47.000.000 lir włoskich. Prace Polski w dziele misyjnem objawiają się w tem, że prócz prefektury Apostolskiej księży Jezuitów z siedzibą w Brokenhill (Rodezja—Afryka), św. Kongr. Propagandy erygowała drugą prefekturę z siedzibą Shuntehfu (Hopeh — Chiny), gdzie pracują księża Misjonarze. Ze sprawozdania P. D. św. Piotra wynika, że w Chinach istnieje już 12 misyj, powierzonych duchowieństwu krajowemu. W Polsce Dzieło to doznaje wielkiego poparcia ze strony duchowieństwa. O działalności misyjnej i Dzieł pomocniczych daje wyczerpujące informacje energicznie prowadzona Agencja *Fides*.

Ze sprawozdania o stanie powyższych Dzieł misyjnych w Polsce wynika, że w roku sprawozdawczym P. D. R. W. do Rzymu wysłało 556.775 zł. i 15 gr., P. D. św. Piotra zaś — 42.436 zł. 78 gr., nadto Polska utrzymuje Małe Seminarjum w Henghow w Chinach.

Po wysłuchaniu sprawozdania wygłosili odczyty: O. T. Drapiewski S. V. D. *O rozwoju Papieskich Dzieł misyjnych w Polsce* i O. Maksymiljan Kolbe, Franciszkanin z Nagasaki w Japonji, *O wydawnictwie w języku japońskim pisma „Rycerz Niepokalanej“*.

Zebranie zwraca uwagę księży Dyrektorów na wydawnictwa Centrali Dzieł Misyjnych w Poznaniu i prosi o zalecenie ich bibljotekom szkolnym i katolickich organizacyj *(Poznań, Al. Marcinkowskiego 22)*.

Ks. J. Ostreyko
w/z Kancl. Kurji.

Filmy i przezrocza naukowe, propagandowe i t. p.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA
Wilno, dn. 11 września 1933 r. № 14.277/L.

Kurja poleca instytucjom katolickim filmy i przezrocza Biura filmowego „P. M. S. — Film" *(Częstochowa, Al. Wolności 38)*, przeznaczone wyłącznie dla placówek chrześcijańskich.

Ks. J. Poniatowski
w/z Kancl. Kurji.

L. O. P. P. i Dzień oszczędności.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA.
Referat Szkolny.
Wilno, dn. 24. IX. 1933 r. Nr. 423.

Za przykładem lat ubiegłych, na mocy zarządzenia JE. Ks. Arcybiskupa-Metropolity, Kurja poleca uwadze i poparciu WDuchowieństwa *Tydzień L. O. P. P.*, który się odbędzie od 1 do 8 października rb., oraz *Dzień oszczędności*, mający się odbyć dnia *31 października* rb. WKsięża Kaznodzieje zechcą w odpowiedni sposób zalecić z ambon wiernym jedną i drugą akcję.

Ks. L. Żebrowski
Radca Kurji do spraw szkolnych.

RUCH PERSONALNY.

Na mocy zarządzenia J. E. Księdza Arcybiskupa-Metropolity Wileńskiego, w składzie osobistym Duchowieństwa zaszły następujące zmiany:

Ks. Piotr Rogiński nazn. na prefekta i kapelana w Wielucianach, dn. 26. VIII. 33. Nr. 14377.

Ks. Jan Orzełowski z Instyt. Misyjnego w Lublinie nazn. na wik. do Trok, dn. 28. VIII. 32 r. Nr. 14393.

Ks. Paweł Matulewicz, wik. z Dąbrowy, na wik. przy kośc. św. Rafała w Wilnie, dn. 28. VIII. 33 r. Nr. 14398.

Ks. Józef Król, wik. z Lipniszek, na wik. do Dąbrowy, dn. 28. VIII. 33 r. Nr. 14399.

Ks. Piotr Toczyłowski, wik. z Parafjanowa, na wik. do Lipniszek, dn. 28. VIII. 33 r. Nr. 14400.

Ks. Józef Dziemian, pref. z Borodzienicz, na wik. do Parafjanowa, dn. 28. VIII. 33 r. Nr. 14401.

Ks. Wiktor Gogoliński, wik. ze Zdzięcioła, na adm. w Skrundziach i Rędzinowszczyźnie dn. 1.IX. 33 r. Nr. 14439.

Ks. Wacław Rabczyński, wik. z Porozowa, na wik. do Zdzięcioła, dn. 1. IX. 33 r. Nr. 14440.

Ks. Antoni Skalski z diec. żytomierskiej na administr. w Rohoźnicy, dn. 1. IX. 33 r. Nr. 14441.

Ks. Bronisław Smarzewski z Instyt. Mis. w Lublinie na wik. do Dąbrowy, dn. 5. IX. 33 r. Nr. 14645.

Ks. Wincenty Taszkun, mag. teol., na profesora języka litewskiego w Seminarjum Metropolitalnem, dn. 9. IX 33 r. Nr. 14503.

Ks. Stanisław Żabicki, wik. kośc. św. Rafała w Wilnie, na administr. w Pieskach, dn. 9. IX. 33 r. Nr. 14507.

Ks. Jan Mokrzecki, prob. w Pieskach, na wik. kośc. N. Serca Jezusowego w Wilnie, dn. 9.IX.33 r. Nr. 14508.

Ks. Juljan Eydziatowicz, prob. w N.-Wilejce, na wł. prośbę na wik. do kośc. WW. Świętych w Wilnie, dn. 11. IX. 33 r. Nr. 14525.

Ks. Stanisław Szyroki, mag. teol., prob. w Janowie na prob. do Krynek, dn. 25.IX. 33 r. Nr. 14691. i dziekana Brzostowickiego Nr. 14704.

Ks. Kazimierz Walentynowicz, wikary w Dąbrowie, na prob. do Łyskowa, dn. 25. IX. 33 r. Nr. 14692.

Ks. Stanisław Mikulski, proboszcz w Rędzinowszczyźnie, na prob. do Trzciannego, dn. 25. IX. 33 r. N. 14643.

Ks. dr. Antoni Skorko, prob. w Trzciannem, zwolniony na własną prośbę ze stanowiska dn. 25.VII. 33 r. N. 13946.

Ks. Adam Ostrowski, prob. w Niewodnicy, na prob. do Janowa dnia 25. IX. 33 r. N. 14694.

Ks. Józef Marcinkiewicz, prob. w Krynkach i dziekan brzostowicki, na prob. i dziekana sokólskiego, dn. 25. IX. 33 r. N. 19696 i 14697.

Ks. Jan Przybiński, prob. w Mostach, na prob. do Suraża, dn. 25. IX. 33 r. N. 14698.

Ks. Marjan Wądołowski, prob. w Rohoźnicy, na prob. do Mostów, dn. 25. IX. 33 r. N. 14699.

Ks. Jerzy Januszewicz, adm. kośc. pobernard. w Grodnie, na prob. do Rotnicy, dn. 25. IX. 33 r. N. 14700.

Ks. Władysław Sadowski, prob. w Łuczaju, na prob. do N. Wilejki, dn. 25. IX. 33 r. N. 14701.

Ks. Florjan Niewiero na prob. do Mieżan, dn. 25. IX. 33 r. N. 14702.

X. A. Sawicki,
Kancl. Kurji.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

KAPŁAŃSKI DAR JUBILEUSZOWY DLA OJCA ŚW.

Uprzejmie i gorąco proszę dobrze się wczytać w artykuł *Skarbiec Jubileuszowy dla Ojca św.* w *Posłańcu Serca Jezusowego* za miesiąc sierpień na str. 281 - 284.

Apostolstwo archidiecezji wileńskiej winno rozwinąć czynną i wielce ożywioną w tym kierunku akcję. Chodzi tu o to, by w myśl Ojca św. w tym roku jubileuszowym jak najwięcej Mszy św. nadobowiązkowych było wysłuchanych na intencje Ojca św. i by, w miarę możności, również jaknajwięcej Mszy św. było zapewnionych, t. j. zamówionych, tak przez jednostki, jak i przez grona osób zbiorowe też na intencje Ojca św. Z tych właśnie Mszy św., i zamówionych i wysłuchanych, tworzy się ów wielce znamienny i mocno pożądany *Skarbiec Jubileuszowy*, który pod koniec roku jubileuszowego zostanie ofiarowany Ojcu Świętemu.

Sub magno secreto gorąca prośba do Wielebnych Konfratrów, by zachęcając swych wiernych do zamawiania Mszy św., ośmielali ich do poufnego i otwartego zwracania się do siebie, żeby się nie krępowali oni brakiem grosza, że chętnie księża odprawią na ich prośbę całkiem nawet gratis lub za małe stypendjum Mszę św., byle ze zrozumieniem doniosłości takiej prośby doń się zwracali i by z czystą intencją ów *Skarbiec Jubileuszowy* wzbogacali.

Posłaniec Serca Jezusowego na sierpień załączył ulotki do notowania ilości Mszy św. wysłuchanych i zamówionych pojedyńczo lub zbiorowo, za następujące miesiące do końca roku. Gdyby kto z Wielebnych Księży potrzebował więcej takich ulotek, może zażądać pocztówką *(Kraków, Kopernika 26. Dyrekcja Apostolstwa Modlitwy)*, a przyślą natychmiast bezpłatnie. Ulotki zapełnione trzeba odesłać przed 15-ym listopada. Można skierować je bezpośrednio według adresu: *Kraków, Kopernika 26*, albo do niżej podpisanego jako dyrektora archidiecezjalnego (*Lida. XX. Pijarzy*), bym wszystkie ulotki zebrał i odesłał do Krakowa w imieniu archidiecezji wileńskiej.

Gorąco też proszę Wielebnych Księży Dyrektorów Miejscowych zachęcić do tej zbożnej pracy — gromadzenia skarbów duchownych na intencje Ojca św. — nietylko członków Apostolstwa, ale też wszelkie inne organizacje parafjalne, jak Straż Honorową, Żywy Różaniec, Sodalicje Maryańskie, Tercjarstwo, Koła Eucharystyczne, Związki św. Wincentego à Paulo i t. p.

Oby niebo i ziemia świadkami były ognistej żarliwości o chwałę Bożą w archidiecezji naszej i by praca w tym kierunku wymownym stała się dowodem, że na terenie naszym krzewi się prawdziwie Królestwo Chrystusowe.

Ks. Karol Lubianiec
Dyrektor Archidiecezjalny Apostolstwa
Modlitwy i Krucjaty Eucharystycznej.

„ECCE EGO, QUIA VOCASTI ME...“

1 Król 3. 9.

Kto się wgłębia w suche napozór cyfry statystyki, nie jedną zbożną myśl z niej wysnuje. Przerażające liczby zbrodni, dokonanych pod wpływem alkoholu, nie mogą nie poruszyć serca i umysłu szlachetniejszych jednostek do walki z tą plagą naszych czasów. Podobnież stwierdzony przez statystykę wielki wpływ czytania pism pornograficznych i kryminalistycznych na dokonywanie zbrodni, prawie wedle tych pism skopjowanych, skłania zdrowsze elementy w społeczeństwie do energicznej walki z groźnym polipem dusz naszej młodzieży.

Stosunkowo nie tak dawo czytałem statystykę osób, poświęconych służbie bożej, t. j. zostających w stanie kapłańskim i zakonnym wśród rozmaitych narodów katolickich w Europie; z niej się okazuje, że Polska pod tym względem zostaje na „szarym końcu“.

Czyżby Niebiosa były mniej szczodre dla tej „semper fidelis“ Polski? Czyżby ten głos Boży: *„Veni, sequere me“*, rzadziej się

odzywał w wiośnianej dobie naszych dusz, gdy się klarują ich dalsze koleje?

Nie przeczę, że na większej przestrzeni Polski (bo zabór rosyjski a w części pruski) młodzież nasza prawie nie miała sposobności stykania się np. z osobami, poświęconemi Bogu w zakonnem życiu; tysiące jej nigdy nie widziały zakonnika lub zakonnicy, a tembardziej nigdy nie słyszały — nawet na wykładach religji w szkołach — na czem to życie polega. To też nic dziwnego, że nie zapalają się lub gasną w niej iskry powołań, gdyż „ignoti nulla cupido“. A przeciwnie — iluż to czytało pismidła, szkalujące świętą suknię sług Bożych!

Dalej — *„Inimici hominis domestici eius“*. W naszych zmaterjalizowanych czasach — czyż rodzice chociaż krzyczą: „U kogoż pieniądze, jeśli nie u księdza“, jednak sami przed sobą w kalkulacji domowej przychodzą do wniosku, że niema *rachunku* kierować syna lub córkę do służby Bożej. Wiedzą doskonale, że wrogowie Kościoła i Ojczyzny naszej doszczętnie obrabowali Kościół ze wszelkiej majętności, zostawiając jedne strzępy dawnego uposażenia. A wyliczyć łatwo: 7 lat szkoły powszechnej, 5 lat gimnazjum i 6 lat seminarjum, a potem — licha parafijka z „zapewnionem“ uposażeniem 80 zł. miesięcznie — kiepski interes; zwłaszcza, gdy wiemy, że w nowych warunkach kapłan katolicki ponownie doczekał się tego, że jest obywatelem bez przywilejów, urzędnikiem bez poborów, osądzonym bez wyroku, inwigilowanym więcej od wywrotowca, gdy nawet towarzystwo jego u pewnych sfer nadaje malam notam. My — kapłani temu się nie dziwimy, bośmy się nie odzwyczaili jeszcze od tego, co było. Ale nie jeden ojciec, nie jedna matka zawczasu postarają się, by głos Boży stał się *„Vox clamantis in deserto“* względem ich dzieci.

Prawda to, że *„Non vos me elegistis, sed ego elegi vos“* (Jan 15. 16), prawda i to, że powołanie nie jest dziełem *„volentis neque currentis — sed miserentis Dei“* (Rzym. 9. 16), lecz też wielką i głośną jest prawdą: *„Messis quidem multa, operarii autem pauci. Rogate ergo Dominum messis ut mittat operarios in messem suam* (Mat. 9. 38).

Poraz pierwszy myśl dalej rozwijana mię zaatakowała, gdym był w Zaleszczykach ze Mszą św. u SS. Szarytak w 1928 roku i po Mszy czytanej podano mi modlitwę, nakazaną przez Ordynarjat Lwowski, o liczne i dobre powołania do stanu kapłańskiego, bo wielki brak tego odczuwała diecezja owa. A w 1930 r. posłyszałem o cudownych skutkach tej modlitwy.

Tak często słyszymy ostatniemi czasy o nadprodukcji inteli-

gencji w rozmaitych działach jej pracy; nigdzie jednak nie słychać o jej nadmiarze w służbie Bożej. Jakże często nasi Biskupi są w kłopocie z obsadzeniem ważnych placówek, gdyż *„messis mulata quidem, operarii autem pauci“*. A cóż mówić o zgromadzeniach zakonnych, w których ojcowie, bracia i siostry są wprost przepracowani z nadmiaru trudów, bo *„messis multa“*, a *„operarii pauci“*.

Teraz w modzie są rozmaite *dnie*, nie właściwie zwane *świętem* — pracy, lotnictwa, prasy i t. p., słusznie urządzane w celu zwrócenia powszechnej uwagi na jakąś lukę w pracy społecznej lub jakieś ukryte niebezpieczeństwo. Być może, Seminarja mają dostatecznie kandydatów, ale co do powołań do życia zakonnego — dokoła słyszę ogólne utyskiwania przełożonych na brak sił, potrzebnych do rozwijającej się wszędzie pracy w odrodzonej Polsce.

Sercu, żyjącemu życiem wiary, cisną się same słowa Chrystusa Pana: *„Levate oculos vestros“* (Jan 4. 35), *„Rogate Dominum messis“, „ut convertat corda patrum in filios“* (Łuk. 1. 17), by zostały zapoczątkowane we wszystkich diecezjach co roku specjalne *dnie* z uroczystem nabożeństwem pod nazwą *Dzień powołania na służbę Bożą.*

Ileżby to dusz pod wpływem odpowiednich nauk o powołaniu nie zgasiło w sobie tej iskry delikatnej, owszem zagrzane słyszanemi naukmi, wsparte łaską zdobytą u ołtarzy przez wspólną modlitwę, rozpaliło ją do potęgi gwiazdy Betleemskiej, któraby zawiodła je do stóp Jezusa i tam usłyszałyby cichy a potężny głos *„Veni, sequere me“*, a potem całem życiem odpowiedziały Mu *„Ecce ego, quia vocasti me“*, i powiedziały sobie: „O beata anima, quae Dominum in se loquentem audit et de ore Eius verbum accipit“ *(Naśl.* I, 3).

Wielu rodziców marzy o szczęściu swych dzieci, ale jak mało rodziców rozumie, że pierwszym warunkiem do szczęścia ich dzieci jest to, by one stanęły na właściwej drodze, przez Opatrzność im wytkniętej. Biada im, jeśli się będą starali z tej drogi je odciągnąć. Tacy często widzieć będą jeszcze za swego życia w dziecku prawdziwego „wykolejeńca”.

Jakże cudną, acz krótką, staje nam w pamięci modlitwa młodociannego Kościoła, gdy zanosił pierwszą swą prośbę o powołanie do służby Bożej: *„Tu, Domine, qui corda nosti omnium, ostende, quem elegeris ex his — accipere locum ministerii“* (Dz. Ap. 1. 24—25).

X. Rogala.

Ś. p. ks. Piotr Kraujalis,

Kand. św. Teolog.,

Profesor Seminarjum Metropolitalnego.

Po długiej i ciężkiej chorobie, którą zdawało się silny organizm pacjenta szczęśliwie przezwyciężył, wbrew oczekiwaniom dnia 14 sierpnia 1933 r. zmarł znany i ceniony w Wilnie profesor Seminarjum Metropolitalnego, ks. Piotr Kraujalis, kandydat św. Teologji Akademji Petersburskiej.

Urodził się ś. p. ks. Kraujalis dn. 8 lipca 1882 r. we wsi Żagary, par. łabonarskiej (Litwa), w roku 1902 ukończył I gimnazjum w Wilnie i w jesieni tegoż roku wstąpił do Seminarjum duchownego w Wilnie, a w roku 1904 przeszedł na wyższe studja do Akademji Duch. w Petersburgu. Dnia 13 czerwca 1907 roku otrzymał święcenia kapłańskie z rąk Arcyb. Jerzego-Elizeusza-Józefa Szembeka w Petersburgu.

Po powrocie do diecezji 1 września 1908 r. został naznaczony na wikarjat do kościoła Wszystkich Świętych w Wilnie, skąd 26 lipca 1910 r. został przeniesiony na takież stanowisko przy kościele pobernardyńskim w Grodnie i jednocześnie prefekta szkół; stąd, z powodu zajścia z władzami wojskowemi przy odbieraniu przysięgi rekrutów, na kategoryczne żądanie władz administracyjnych zostaje przeniesiony na wikarjat do Trok, wkrótce zaś objął stanowisko kapelana przy kośc. św. Mikołaja w Wilnie a od dnia 23 sierpnia 1911 zostaje profesorem języka litewskiego w Seminarjum Duchownem, spełniając też przez pewien czas obowiązki prokuratora tegoż Seminarjum.

W czasie wojny i w pierwszej okupacji niemieckiej ś. p. ks. Kraujalis, wydelegowany przez władze duchowne z aktami i dokumentami kościelnemi, przebywa przez pewien czas w Moskwie a później w Mohylowie, biorąc czynny udział w komitetach pomocy uchodźcom jak również w szkolnictwie, zostającem pod kierunkiem tychże komitetów.

Po powrocie do Wilna ś. p. ks. Kraujalis objął ponownie stanowisko profesora Seminarjum i jednocześnie Sędziego prosynodalnego i radcy w zreorganizowanej Kurji diecezjalnej, a dn. 27 lutego 1931 r. został powołany na lektorat języka litewskiego na wydziale humanistycznym Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie.

Ś. p. ks. Kraujalis wyróżniał się wybitnemi zdolnościami kaznodziejskimi, wysoką erudycją i zamiłowaniem do pracy naukowej, brał też wybitny udział w życiu naukowem i społecznem litewskiem na terenie Wilna. *Requiescat in pace!*

Ś. p. ks. Władysław Brzozowski.

Rok obecny zaznaczył się wyjątkową śmiertelnością w szeregach duchowieństwa archidiecezji naszej, zmarło kilku kapłanów, którzy jeszcze mogliby pracować długo dla dobra dusz, niektórzy bowiem jeszcze nie zdążyli nawet pięćdziesiątki lat przekroczyć; do takich należy też i ś. p. ks. Władysław Brzozowski, zmarły 31 sierpnia r.b.

Ś. p. ks. Brzozowski urodził się w Muśnikach (Litwa) w 1892 r., do Seminarjum Duchownego w Wilnie wstąpił w 1910 r., na kapłana zaś wyświęcony został w r. 1915.

Pierwszem stanowiskiem ś. p. ks. Brzozowskiego w duszpasterstwie był wikarjat w Głębokiem; po krótkim pobycie na takiemż stanowisku w Miorach, w 1917 r. zostaje naznaczony na probostwo w Wojstomiu, kolejno pełni takież obowiązki w Krzywiczach, Bystrzycy, Sużanach i Podbrzeziu. Najwydatniej praca jego zaznaczyła się w Bystrzycy przy organizowaniu restytuowanej w roku 1918 dawnej parafji; jego wysiłkom i energji zawdzięczać należy stosunkowo prędkie doprowadzenie do porządku kościoła, zabranego w 1865 r. na cerkiew, zabudowań plebanjalnych i normalnego życia parafjalnego.

Ś. p. ks. Brzozowski kilka lat był kapelanem wojskowym i był dekorowany krzyżem walecznych.

Na ostatniem probostwie w Konwaliszkach ś. p. ks. Brzozowski ciężko się rozchorował, pomimo dokonanej operacji już nie powrócił do zdrowia i w młodym wieku, bo mając zaledwo 41 rok, przeszedł do wieczności. Pogrzeb odbył się w Bystrzycy, dla której poświęcił wiele trudu.

Requiescat in pace!

Ś. p. ks. Michał Rudzis,

prob. koleśnicki.

Dnia 14 września rb. zmarł w Koleśnikach ks. Michał Rudzis, długoletni proboszcz miejscowy.

Ś. p. ks. Michał Rudzis urodził się dn. 28 listopada 1871 r. w osadzie Siekany, par. twereckiej, jako syn drobnych rolników. Nauki początkowe pobierał w sześcioklasowej szkole typu średniego w Święcianach, do Seminarjum Duchownego w Wilnie wstąpił dn. 1 września 1897 r., święcenia kapłańskie otrzymał w Wilnie dn. 24 czerwca 1901 roku.

We wrześniu 1901 r. ś. p. ks. Rudzis został naznaczony na wikarjat do Fary Grodzieńskiej i przebył na tem stanowisku do 1904 roku. Pracę jego w Grodnie bardzo ceniono; pamiętają tam dotąd jego usłużność, pracowitość i łatwość w obejściu.

Dnia 4 lutego 1904 roku ś. p. ks. Rudzis został naznaczony do nowopowstałej parafji w Koleśnikach. Tu rozpoczął budowę nowego kościoła na gruzach dawnej Karmelitów Trzewiczkowych świątyni, zamkniętej przez rząd moskiewski w 1832 r., i doprowadził budowę niemal do końca, pomimo niezwykle ciężkich warunków budowy tak przed wojną, a jeszcze cięższych w czasie wojny i okupacji niemieckiej.

Przez całe swoje życie pracując na jednem miejscu, ś. p. ks. Rudzis niemało się zasłużył jak budową z gruntu kościoła i probostwa, tak również organizacją życia parafjalnego. W stosunkowo młodym wieku zachorował na gruźlicę, pomimo to do ostatniej niemal chwili niezmordowanie pracował na wyznaczonym sobie posterunku.

Requiescat in pace!

Ś. p. ks. Jan Karwelis-Korwel,

prob. dworzecki.

Dn. 25 września rb. zmarł w Dworcu proboszcz miejscowy, ks. Jan Karwelis-Korwel.

Ś. p. ks. Korwel urodził się 9 marca 1874 r. w par. Owanty, pow. wiłkomierskiego (Litwa), do Seminarjum Duchownego w Wilnie wstąpił w 1896 roku, na kapłana został wyświęcony dnia 24 czerwca 1901 r. w Wilnie.

Wkrótce po wyświęceniu ś. p. ks. Korwel został naznaczony na wikarjat do Święcian i przebył tam do 1904 roku. Pierwsze probostwo otrzymał w Birsztanach (Litwa), skąd w 1918 roku przeniesiony został na probostwo do Olkienik, a w roku 1928 otrzymał probostwo w Łazdunach.

Dnia 28 sierpnia 1931 roku ś. p. ks. Korwel został przeniesiony na stanowisko proboszcza do Dworca, gdzie też i zakończył życie — *morte sacerdotum,* w czasie wizytacji dziekańskiej, która się odbywała u niego na plebanji; ostatniemi czasy zapadał wprawdzie na zdrowiu, lecz zdawało się nic nie zapowiada rychłej katastrofy. Bóg zrządził inaczej.

Requiescat in pace!

KRONIKA KOŚCIELNA I RELIGIJNA.

I. Kronika archidiecezjalna.

Kurs duszpasterski.—Dd. 21—23 listopada odbędzie się w Wilnie Kurs Duszpasterski. Program będzie podany w nast. numerze *Wiad. Archid.*

Kompanje i pątnicy w Ostrej Bramie. — W ciągu ubiegłego lata odwiedziło Ostrą Bramę 104 kompanje i wycieczki, które się zapisały w sporządzonej na ten cel i znajdującej się zawsze w zakrystji księdze. Według podanych przez kierowników tych wycieczek wiadomości, odwiedziło w tym czasie przeszło 30.000 osób. Najliczniejsze kompanje przybyły w początku czerwca i w święto Zesłania Ducha Świętego.

Seminarjum Metropolitalne. — Po odprawieniu rekolekcyj powakacyjnych pod kierunkiem nowomianowanego kapelana alumnów, czyli ojca duchownego, ks. d-ra Jana Ellerta, normalne wykłady w Seminarjum Metropol. rozpoczęły się dnia 11 września. Nowych kandydatów przybyło do Seminarjum 65, którzy po odprawieniu rekolekcyj wstępnych otrzymali strój duchowny i zaliczeni zostali do liczby alumnów seminarjum duchownego.

Nabożeństwo dla chorych w Wilnie. — W dd. 5 — 7 września rb. odbyło się w kośc. św. Teresy Triduum Eucharystyczne dla chorych m. Wilna. Zapisała się na nabożeństwo wielka liczba chorych; ze względu jednak na szczupłość miejsca, ograniczono ilość miejsc do 200. Inicjatorem tego nabożeństwa był Związek Towarzystw Dobroczynności „Caritas“ wileński. Główne kierownictwo spoczywało w ręku sekretarza generalnego Apostolstwa Chorych w Polsce, ks. kan. Michała Rękasa. W przeprowadzeniu nabożeństwa wzięli udział XX. Proboszczowie m. Wilna na czele z JE. Księdzem Arcybiskupem-Metropolitą, który osobiście odprawił Mszę św., wygłosił podniosłe przemówienie do chorych i udzielił błogosławieństwa oraz rozdał wszystkim uczestnikom obrazki pamiątkowe z modlitwą. Nabożeństwo wywarło niezatarte wrażenie jak na chorych, tak również na obecnych zdrowych.

Misje nad granicą bolszewicką.— Księża, należący do grupy misyjnej St. Misyj Wewnętrznych, odprawili misje w par. — kurzenieckiej, baturyńskiej i wilejskiej, parafjach nadgranicznych z Bolszewją. Misje trwały od dnia 3 do 16 września. W czasie misyj była liczna frekwencja wiernych. Z prawosławja nawróciło się 6 osób, ze starowierstwa 1 i 1 rodzina baptystów. Szczególnie podniosła była chwila przy poświęceniu krzyża misyjnego w Baturynie. Kościół w tej parafji położony o 600 metrów od granicy. Od wielkiego ołtarza widoczne są już pola położone po drugiej stronie granicy, na których jeszcze obecnie stoją zgniłe kopy żyta, należące do gospodarki w kołchozach. Kiedy kaznodzieja zwrócił się do obecnych, mówiąc, że każdy kapłan, odprawiający Mszę św., mówiąc *„Dominus vobiscum“*, podnosi na duchu nietylko wiernych obecnych w kościele, lecz i tych, co są po tamtej stronie, w kościele powstał, rzewny płacz. Ufamy, że krzyż misyjny, postawiony na granicy bolszewickiej, oblany łzami wiernych, doczeka się upadku panowania antychrysta, oraz tego, że doń przyjdą, by się modlić i nasi bracia z tamtej strony, którym teraz barbarzyńskie rządy każą wyrzekać się nietylko Boga, lecz własnej woli i rozumu.

Kongres Różańcowy w Wasiliszkach. — Dnia 8 września w uroczystość Narodzenia N. Maryi Panny w Wasiliszkach, pow. szczuczyński, odbył się pierwszy kongres maryański

Unij Żywego Różańca. Na tę uroczystrść przybył JE. Ks. Arcybiskup Metropolita Wileński, witany przez duchowieństwo, przedstawicieli władz i tłumy wiernych. Po krótkiej inauguracji odbyło się uroczyste nabożeństwo w kościele, poczem wierni tłumnie przystępowali do spowiedzi św. tak, że w przeciągu dwu dni do Komunji św. przystąpiło ponad 6000 osób. Nazajutrz w godzinach rannych rozpoczęły się obrady kongresu, którym przewodniczył ks. kan. Lubianiec. W imieniu Archidiecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej kongres powitał prezes dr. Kazimierz Niżyński. Zostały wygłoszone następujące referaty: *O organizacji Żywego Różańca*—ks. prob. Wacław Rodźko i *Apostolstwo przez Żywy Różaniec* — p. dr. Kazimierz Niżyński. Kongres uchwalił szereg rezolucyj. Uroczyste zakończenie kongresu nastąpiło w kościele, gdzie okolicznościowe kazanie na temat stanu Akcji Katolickiej w Polsce i zagranicą wygłosił ks. Maciejowski z Wilna. W Kongresie brało udział ponad 10.000 osób.

Nowy kościół w Raduniu. — Dnia 8 września w Raduniu został poświęcony nowozbudowany kościół. Z rana tłumy wiernych z raduńskiej i okolicznych parafij z licznem duchowieństwem na czele oczekiwały przybycia J. E. Ks. Arcybiskupa-Metropolity, który o godz. 10 rano przyjechał z Wilna. Najdostojniejszego Arcypasterza uroczyście przywitano przy bramach, w tym celu wzniesionych, poczem odbył się procesjonalnie ingres i uroczystość poświęcenia domu Bożego. Nowy kościół murowany został wzniesiony z głazów kamiennych i cegły staraniem miejscowego proboszcza, ks. Stanisława Szczemirskiego, i parafjan, którzy, mimo obecnego przesilenia gospodarczego, nie szczędzili trudów i ofiar.

Nowa placówka katolicka. — W dniu 16 września rb. J. E. Ksiądz Arcybiskup-Metropolita dokonał poświęcenia kościoła w Rudzie Zaczepickiej w powiecie szczuczyńskim. Świątynia w Rudzie została wzniesiona kosztem księstwa Czetwertyńskich i staraniem proboszcza, księdza Pawła Czapłowskiego. Miejscowi katolicy, a nawet wielu prawosławnych, nie szczędzili pracy, zdając sobie sprawę z doniosłości dźwignięcia świątyni w miejscowości, odległej o kilkanaście kilometrów od parafji w Żołudku.

Uroczystości w Turośni. — D. 29 sierpnia rb. Najdostojniejszy Arcypasterz Wileński dokonał poświęcenia Domu katolickiego, wzniesionego przez organizacje Akcji Katolickiej pod przewodnictwem proboszcza, ks. Józefa Wołejki. Jednocześnie JE. Ks. Arcybiskup-Metropolita dokonał poświęcenia dwu sztandarów SMP. z Tryczówki i Turośni. Dn. 30 sierpnia rb. JE. Ks. Arcybiskup-Metropolita dokonał ceremonij konsekracji kościoła parafjalnego. Należy podkreślić, że nowowybudowany Dom katolicki może służyć wzorem dla wszystkich parafij nietylko archidiecezji wileńskiej, ale daleko także poza jej granice. Parafja Turośń jest cała świetnie zorganizowana pod względem religijnym i charytatywnym. Zawdzięcza się to wszystko pracy duszpasterskiej ks. proboszcza Wołejki, uświadomieniu świeckich katolików, ich energji i sprężystości, dzięki czemu potrafili pokonać liczne trudności mimo, że nie tak dawno rozpoczęli pracę na polu Akcji Katolickiej.

II. Stolica Apostolska.

Przed konsystorzem papieskim. — Ojciec św. wyznaczył na dzień 16 października r. b. termin konsystorza tajnego, 17 zaś paźdz. konsystorz jawny w sprawie nominacji biskupów i kanonizacji bł. Bernadetty Soubirous i bł. Thouret. Sama uroczystość kanonizacji odbę-

dzie się albo w dniu 8 grudnia r. b., albo 1 stycznia roku przyszłego.

Ojciec św. w bazylice S. Maria Maggiore. — W dniu 11 października, jako w uroczystość odnowionego święta Boskiego Macierzyństwa NMP., Ojciec św. uda się do bazyliki NMP. Większej, gdzie odprawi pontyfikalne nabożeństwo i z loggji zewnętrznej udzieli błogosławieństwa wiernym.

Ojciec św. wobec wieści o głodzie w Rosji. — Specjalny wysłannik papieski po powrocie z Rosji złożył Ojcu św. sprawozdanie z pobytu w tym kraju. Wysłannik papieski stwierdził między innemi, że oczekiwać można, iż nadchodzącej zimy postrada z głodu życie około 12 miljonów ludzi. Słysząc to, Ojciec św. nie mógł ukryć swego bólu, i łzy ukazały Mu się w oczach. „Musimy, powiedział, niech co chce kosztuje, znaleść jakąś drogę, aby temu zapobiec". Przypuszczają powszechnie, że Papież wyśle do Rosji żywnościową ekspedycję ratunkową na podobieństwo ekspedycji, podjętej przed kilku laty, o ile zezwolą na to władze sowieckie.

Praca i płaca w państwie papieskiem. — Ojciec św. zarządził, by w Jego państwie ściśle stosowano dyrektywy zawarte w encyklikach „Quadragesimo anno" i „Rerum novarum". Dotyczy to w pierwszym rzędzie pracy i płacy. — Przed objęciem obowiązków składa każdy pracownik (robotnik) przyrzeczenie sumiennego spełniania obowiązków. Dzień pracy jest siedmiogodzinny, tak że — wliczając święta i dni wolne — „tydzień roboczy" liczy przeciętnie 40 godzin pracy. Stosownie do lat służby, otrzymują pracownicy państwa papieskiego 20—30 dni urlopu wypoczynkowego. Urzędnicy pobierają płacę miesięczną w wysokości od 1000 do 1750 lir. Do tej płacy zasadniczej dolicza się za każde pięciolecie 100 lir, a nadto 30 lir miesięcznie na każde dziecko poniżej 18-tego roku życia. — Dodać należy, że w miarę jak starczy mieszkań w pałacach papieskich, każdy pracownik otrzymuje nadto mieszkanie w naturze.

Pielgrzymka hiszpańska u Ojca św. — 24 września rb. Ojciec św. przyjął na audjencji około 3.000 pielgrzymów hiszpańskich, przybyłych z różnych okolic Hiszpanji wraz z księżmi i zakonnikami. Witając pielgrzymkę, Ojciec św. życzył, by Rok Święty, prócz ogólnych korzyści, przyniósł dla narodu hiszpańskiego także owoce specjalne. Najważniejszą dla wszystkich katolików rzeczą jest wzrost życia chrześcijańskiego, co szczególnie ważne jest dla Hiszpanji w jej obecnych ciężkich chwilach. Ten rozrost życia chrześcijańskiego powinien pójść w trzech kierunkach: modlitwy, albowiem bez niej nic nie możemy, wychowania religijnego, gdyż aby modlić się skutecznie, należy znać prawdy wiary św., nieznajomość bowiem nauki chrześcijańskiej prowadzi do błędów, wreszcie Akcji katolickiej, ponieważ życie samo jest czynem, a bez czynu nie można stworzyć nic dobrego, a czyn jest miarą życia. Rozwój przeto Akcji katolickiej jest pierwszym warunkiem odrodzenia Hiszpanji.

Pielgrzymka meksykańska u Ojca św. — Przyjmując pielgrzymów meksykańskich, Ojciec św. podkreślił, że Meksyk wraz z Hiszpanją i opuszczoną Rosją, jako kraje najbardziej uciemiężone przez wrogów ludzkości, szczególniej są drogie Jego sercu, przeto specjalnie im błogosławi.

III. Kronika krajowa.

Kongres Eucharystyczny w diecezji łomżyńskiej. — J. E. Ks. Biskup łomżyński, pragnąc ułatwić wiernym korzystanie z przepięknych uroczystości eucharystycznych, zorgani-

zował w swej diecezji trzy eucharystyczne kongresy, z których dwa: w Łapach i Ostrołęce, odbyły się w czerwcu i lipcu br., trzeci zaś, w Augustowie, zakończył się 3 września. Kongres w Augustowie wypadł niemniej wspaniale od poprzednich. Na zew Pasterza przybyli wierni z dekanatu augustowskiego oraz sąsiednich w liczbie około 50.000 ze stu blisko księżmi. Prócz Pasterza diecezji i Sufragana, JE. Ks. Biskupa Dembka, w kongresie wziął również udział J.E. Ks. Metropolita Wileński.

JE. Ks. Prymas Węgierski w Polsce. — Dn 1 września rb. przybyli z Krakowa do Warszawy J.Em. Ks. Kardynał Prymas Seredi, minister Kalaty, prałat Ernszt, wiceprezydent parlamentu węgierskiego i inni uczestnicy wycieczki z Węgier do Polski na uroczystości, związane z obchodem 400-nej rocznicy urodzin króla Stefana Batorego. Ks. Kardynał, ze swem otoczeniem zabawił w Polsce kilka dni, odwiedzając znaczniejsze miasta w kraju.

Sprawa kanonizacji bł. Bronisławy. — SS. Norbertanki dokładają usilnych starań, by w setną rocznicę beatyfikacji bł. Bronisławy uzyskać jej kanonizację. W związku z temi staraniami wystosowały SS. Norbertanki z konwetu Zwierzynieckiego w Krakowie odpowiedni memorjał do Episkopatu Polski na ręce JEm. Ks. Kardynała Prymasa Augusta Hlonda.

Zgon o. Bernarda Łubieńskiego, redemptorysty. — W nocy z 10 na 11 września zmarł w klasztorze oo. Redemptorystów w Warszawie najstarszy w Polsce członek tego zakonu i jeden z najbardziej zasłużonych zakonników w Polsce, o. Bernard Łubieński, przeżywszy lat 87, w tem 69 w zakonie.

Rok istnienia Seminarjum Zagranicznego. — Seminarjum Zagraniczne w Potulicach obchodziło 1 września b. r. pierwszą rocznicę swego istnienia. Seminarjum to rozwija się dotąd bardzo dobrze. Obecnie liczy seminarjum przeszło 100 członków, z czego połowę stanowią bracia, przyszli pomocnicy duszpasterscy, oświatowcy i kierownicy polskich towarzystw na obczyźnie. 19 kleryków-nowicjuszów 16 października br. złoży śluby zakonne. W roku bieżącym zgłosiło się przeszło 90 maturzystów, studentów i podchorążych w charakterze kandydatów na kleryków. Przyjęto narazie 35. Kanoniczna nazwa Seminarjum Zagranicznego, nadana przez samego Ojca św., brzmi: *Societas Christi pro Emigrantibus* — (Towarzystwo Chrystusowe dla Wychodźców).

II Zjazd naukowy teologiczny w Warszawie. — W Warszawie odbył się II naukowy Zjazd Teologiczny. Na zjazd przybyło około 50 osób z całej Polski. Zjazd trwał od 18 do 22 sierpnia rb. Na posiedzeniach plenarnych i sekcyjnych były omawiane zagadnienia naukowe z rozmaitych dziedzin nauk teologicznych oraz przeprowadzono ożywioną dyskusję.

Konferencja Episkopatu w Częstochowie. — Na Jasnej Górze Częstochowskiej odbyła się w dniach 19—20 b. m. konferencja Księży Biskupów obrządku łacińskiego i greckiego. Treścią obrad były potrzeby duchowe chwili obecnej i coraz lepsze przygotowanie do nich duchowieństwa. To przygotowanie obejmuje pogłębianie nauki teologicznej i wzniesienie dnchowieństwa na jak najwyższe szczeble ascezy duchowej. Szereg aktualnych referatów omówił rolę i wytyczne dla duchowieństwa, które mają mu ułatwić jego działalność w trudnych warunkach, w jakich pracuje bądź w duszpasterstwie, bądź w szkolnictwie lub w akcji społeczno-oświatowej. W samej działalności duchowieństwo napotyka na

przeszkody z różnych stron, zazwyczaj od czynników, nie rozumiejących znaczenia pozytywnej pomocy duchowieństwa dla potrzeb nietylko religijnych, lecz także oświatowych i państwowych. W szeregu kwestyj administracyjnych uzgodniono sposoby postępowania mianowicie w rzeczach, tyczących się moralności publicznej, zagrożonej czy od jednostek, czy od zrzeszeń, szerzących demoralizację. Po rozpatrzeniu spraw, programem zjazdu objętych, Episkopat zwrócił swoją uwagę także na rozpisaną pożyczkę narodową. Uznając doniosłość tej pożyczki wobec gospodarczych potrzeb kraju, Episkopat zajął do niej stanowisko życzliwe i Ks. Ks. Ordynarjusze zwrócą się do duchowieństwa z odpowiedniemi wskazówkami.

Nakrycie głowy w kościele. — Kurja Biskupia katowicka wydała zarządzenie wyjaśniające, że zakaz przebywania w kościele z głową nakrytą obowiązuje również organizacje wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego.

Piąty krajowy zjazd duszpasterski. — W dniach 19—22 września rb. odbył się w Krakowie piąty krajowy zjazd duszpasterski, na którym omawiane były tematy, wschodzące w zakres wychowania chrześcijańskiego, jako problemu duszpasterskiego wielkiej aktualności i doniosłości. Zjazd był bardzo liczny.

IV. Kronika zagraniczna.

Odezwa J. E. Ks. Arcybiskupa Salottiego na Dzień Misyjny. — JE. Ks. Arcyb. Karol Salotti, sekretarz św. Kongregacji Propagandy i Prezydent Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary, ogłosił gorącą odezwę dla zorganizowania *Dnia Misyjnego,* przypadającego w tym roku na 22 października. W odezwie tej Ks. Arcybiskup wyraża pragnienie, aby we wszystkich krajach, we wszystkich diecezjach i we wszystkich parafjach świata *Dzień Misyjny* urządzono z największą starannością. „Wszyscy wierni dla wszystkich niewiernych“ oto hasło, jakie na wspomniany dzień rzuca Prezydent Rozkrzewiania Wiary. Odezwa doskonale przedstawia powody przyrodzone i nadprzyrodzone wskazujące chrześcijanom, aby poprzez cały świat szerzyli i pomagali szerzyć Ewangelję świętą.

Powrót do Kościoła. — Wskutek bezbożniczej propagandy socjaldemokracji austryjackiej za występowaniem z Kościoła, kilka tysięcy osób zgłosiło swe wystąpienie w latach poprzednich. Obecnie daje się zauważyć liczny powrót tych osób do Kościoła. W ciągu ostatnich dwóch miesięcy zgłosiło się z powrotem do władz kościelnych o przyjęcie w samym Wiedniu zgórą dwa tys. osób.

Od Administracji.

Większość PW. Księży zalega z prenumeratą za rok bieżący, wielu zaś jeszcze za rok 1932 a nawet i poprzedni.

Administracja musi zakończyć rachunki do końca października; wobec projektowanej zniżki prenumeraty na przyszły rok, niezbędne jest natychmiastowe uregulowanie prenumeraty. Zresztą prowadzenie wydawnictwa jest b. utrudnione.

Drukowano za zezwoleniem J. E. Księdza Arcybiskupa - Metropolity.

Redaktor i Wydawca KS. LEON ŻEBROWSKI, Kan. Kapit. Metropol.

DRUKARNIA ARCHIDIECEZJALNA W WILNIE.

Z piśmiennictwa.

Encyklopedja Kościelna, wydana przez *ks. Michała Nowodworskiego.* Tom XXXIII. Załęski — Żywoty Świętych, pod redakcją *ks. dr. Stefana Biskupskiego* (Włocławek 1933), str. 490.

Jest to ostatni tom *Encyklopedji Kościelnej,* którą w r. 1873 zainicjował i rozpoczął wydawać ks. M. Nowodworski, późniejszy biskup płocki, przy udziale ks. A. Zaremby, ks. A. Pęskiego i wielu innych. Wydawnictwo, prowadzone z wielkim nakładem i wysiłkiem, zostało u końca przerwane wskutek wojny światowej i zgonu redaktorów. Ks. dr. St. Biskupski oddał wielką usługę katolickiemu społeczeństwu, wydając ostatni tom tej *Encyklopedji,* która zawiera całokształt wiedzy kościelnej, obejmującej Pismo św., teologję dogmatyczną, moralną, pasterską, historję, prawo kanoniczne, liturgikę, filozofję chrześcijańską, ascetykę, mistykę i t. p. Tom XXXIII swym rozmiarem i treścią odpowiada poprzednim, a nawet pod pewnym względem je przewyższa: zawiera artykuły napisane przez fachowców, z uwzględnieniem najnowszych wiadomości o kwestjach i osobach (nawet współczesnych) na literę „Z" i „Ż".

X. M. S-ko.